

กระชายดำ

ที่มา : ฟาร์มโมชน - www.thai.FoodMarketExchange.com

ชื่อวิทยาศาสตร์	: <i>Kaempferia parviflora</i> Wall. Ex Baker ⁽¹⁾ : <i>Boesenbergia pandurata</i> (Roxb.) Schltr. (black rhizome) ⁽²⁻⁶⁾
ชื่อภาษาอังกฤษ	: -
ชื่ออื่นๆ	: -
วงศ์	: ZINGIBERACEAE

ลักษณะพืช

เป็นพืชล้มลุกมีลำต้นอยู่ใต้ดิน (rhizome) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าหัว ลักษณะคล้ายขิงหรือขมิ้น แต่มีขนาดเล็กกว่า เหง้าหรือหัวมีสีเข้มแตกต่างกัน ตั้งแต่สีม่วงจาง ม่วงเข้มและดำสนิท (ยังไม่ทราบแน่ชัดว่า ความแตกต่างของสีขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม อายุ หรือพันธุกรรม) สีของหัวเมื่อนำไปดองสุราจะถูกฟอกออกมา ใบมีขนาดใหญ่และมีสีเขียวเข้มกว่ากระชายทั่วไป ขนาดใบกว้างประมาณ 7-15 ซม. ยาว 30-35 ซม. ใบมีกลิ่นหอม ประกอบด้วยกาบใบมีสีแดงจางๆ และหนาอวบ กำเนิดมาจากหัวที่อยู่ใต้ดิน ลำต้นมีความสูงประมาณ 30 ซม. ดอกออกจากยอด ช่อละหนึ่งดอก มีใบเลี้ยงดอกมีสีชมพูอ่อนๆ

การปลูกและขยายพันธุ์

ปลูกโดยใช้หัวแก่จัดมีอายุประมาณ 11-12 เดือน ปราศจากเชื้อโรค เก็บไว้ในที่แห้งและเย็นนานประมาณ 1-3 เดือน ในพื้นที่ 1 ไร่ จะใช้หัวพันธุ์ประมาณ 200-250 กก. ขึ้นกับระยะปลูกและขนาดของหัวด้วย ควรจะใช้พันธุ์ที่มีขนาดเล็ก เลือกหัวที่มีสีดำหรือม่วงเข้ม ซึ่งเป็นที่ต้องการของ

ตลาด ปลูกปลายเดือนเมษายน – พฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวในเดือนธันวาคม – มกราคม เก็บเกี่ยวเมื่ออายุ 8-9 เดือน

การใช้ประโยชน์

เหง้า : กระจายคำเป็นว่านที่มีสรรพคุณแก้โรคบิด ปวดท้อง ลมป่วงทุกชนิด โดยใช้หัวว่านฝนผสมกับเหล้าโรง ถ้าป็นเป็นผงทั้งหัวและต้นผสมด้วยน้ำผึ้งปั้นเป็นเม็ดลูกกลอน นอกจากนี้ยังใช้กวาดแก้ตานซาง ในโรคเด็กได้ด้วย รับประทานเป็นอายุวัฒนะ ถ้านำไปเข้ากับตัวยาอื่นๆ จะแก้โรคลมทุกชนิด จากการวิพากษ์ของหมอแผนโบราณจาก 4 ภาค พบว่ามีสรรพคุณเป็นยาอายุวัฒนะ บำรุงกำลัง บำรุงทางเพศ ขับลม แก้ปวดท้อง

ตำรับยา

ตามตำรายาแผนโบราณ กระจายคำมีสรรพคุณแก้โรคบิด ปวดท้อง ลมป่วงทุกชนิดและเป็นยาอายุวัฒนะมีวิธีใช้ ดังนี้

- กระจายคำแบบหัวสด ใช้เหง้า (หัวสด) ประมาณ 4-5 ชีด ต่อสุราขาว 1 ขวด ดองสุราขาวคั้นก่อนรับประทานอาหารเย็นประมาณ 30 ชีชี. หรือฝนเป็นแวนบางๆ แชน้ำดื่ม หรือจะดองกับน้ำผึ้ง ในอัตราส่วน 1:1แก้โรคบิด ปวดท้อง ลมป่วง

- กระจายคำแบบขาง ผงแห้งกระจายคำ 1 ชอง ชงน้ำร้อน 1 แก้ว (ประมาณ 120 ชีชี.) แต่งรสด้วยน้ำหรือน้ำผึ้งตามต้องการ แก้ปวดท้อง

- ใช้เหง้าตากแห้ง บดเป็นผง ผสมน้ำสุกรับประทาน หรือผสมกับน้ำผึ้ง ปั้นเป็นลูกกลอนเท่าเม็ดลัดพูธา รับประทานทุกวัน กระตุ้นประสาทให้กระชุ่มกระชวย และบำรุงกำลัง

- ใช้เหง้าสด ปอกเปลือกหั่นเป็นแวนๆ ต้มกับน้ำสะอาด เคี่ยวให้เดือด 2 ชม. รับประทานครั้งละ 1 แก้ว รับประทานหลังอาหารเช้าเย็น รักษาโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน

สารสำคัญ

สารสำคัญในกระจายคำเป็นสารกลุ่มฟลาโวนอยด์ฯ 9 ชนิด ได้ศึกษาฤทธิ์ด้านอักเสบและลดไข้จากเหง้ากระจายคำในสัตว์ทดลองเปรียบเทียบกับยาต้านอักเสบหลายชนิด ผลวิจัยสรุปว่าสามารถยับยั้งการบวมของอุ้งเท้าหนู สามารถต้านการอักเสบแบบเรื้อรัง และต้านการอักเสบของเยื่อหุ้มปอดของหนูขาว นอกจากนี้ยังมีฤทธิ์ด้านเชื้อจุลินทรีย์ มีพิษต่อเซลล์มะเร็ง และมีฤทธิ์ในการขยายหลอดเลือดแดง

การตลาด

ปัจจุบันผลผลิตจากกระจายคำมีจำหน่ายในท้องตลาดในรูปหัวสด หัวแห้ง และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ขาง ลูกอม ไวกักระจายคำ ยาแคปซูลกระจายคำ ผู้แปรรูปมีทั้งกลุ่มเกษตรกรและภาคเอกชน